

Wrocławskie
Studia
Wschodnie

18 (2014)

Wrocławskie
Studia
Wschodnie

Rocznik 18

Ośrodek Badań Wschodnich
i Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Wrocławskiego
oraz
Zakład Narodowy imienia Ossolińskich

Komitet Redakcyjny

ANTONI KUCZYŃSKI (redaktor naczelny)

PIOTR CICHORACKI

ADOLF JUZWENKO

EUGENIUSZ KŁOSEK

KRYSTYN MATWIJOWSKI

ROŚCISŁAW ŻERELIK

Wrocławskie Studia Wschodnie

18 (2014)

Wrocław 2014
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Rada Naukowa

Władimir Barysznikow (Sankt Petersburg), Wiesław Caban (Kielce), Jan Malicki (Warszawa),
Ołeksij Suchyj (Lwów), Aleksander Wabiszczewicz (Brześć), Zbigniew Wójcik (Warszawa)

Recenzenci współpracujący z „WSW”

Wiktor Borisienko, Wiesław Caban, Edward Czapiewski, Joanna Dufurat, Albin Głowacki,
Grzegorz Hryciuk, Paweł Jaworski, Maria Kalczyńska, Krzysztof Kawalec, Janusz Kupczak,
Maciej Mróz, Jerzy Leszek Olszewski, Bronisław Pasierb, Franciszek M. Rosiński OFM,
Jarosław Syrnyk, Wiktoria Śliwowska, Elżbieta Trela-Mazur, Zbigniew Wójcik,
Rościsław Żerelik

Acta Universitatis Wratislaviensis No 3655

Publikacja dofinansowana przez Zakład Narodowy imienia Ossolińskich,
Instytut Historyczny i Katedrę Etnologii i Antropologii Kulturowej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o., Wrocław 2014

ISSN 0239-6661

ISSN 1429-4168

Nakład 180 egz.

Czasopismo jest indeksowane w bazach czasopism naukowych:
Czasopisma Naukowe w Sieci (CNS)
i The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH)

Wersją podstawową Czasopisma jest wersja papierowa

Publikacja przygotowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15
tel. 71 3752885, e-mail: marketing@uwur.com.pl

Adres Redakcji: ul. Szewska 50/51, 50-139 Wrocław
Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Wrocławskiego
tel. 71 3752719, fax 71 3430553, katetno@uni.wroc.pl

Spis treści

Artykuły

ANNA MILEWSKA-MŁYNIK, Taras Szewczenko wśród polskich zesłańców w guberni orenburskiej	9
JACEK FEDUSZKA, Polscy badacze przeszłości Ukrainy w pierwszej połowie XIX wieku	25
ANDRZEJ TICHOMIROW, Polscy orientaliści pochodzący z Białorusi w Cesarstwie Rosyjskim (XIX–początek XX wieku). Próba portretu zbiorowego	49
TATIANA NIEDZIELUK, Fenomen parafii katolickiej na Syberii na przełomie XIX i XX wieku jako lokalnej mikrowspólnoty	61
EDWARD CZAPIEWSKI, Polska i Finlandia w Imperium Rosyjskim: różne drogi do niepodległości w XIX i na początku XX wieku	75
PIOTR BILIŃSKI, Lwowskie lata Władysława Konopczyńskiego	91
MIECZYSLAW TROJAN, Środowisko lokalne, życie codzienne, przemiany kulturowe (rejon ostrowiecki obwodu grodzieńskiego)	103
OLEG RAZYHRAJEW, Надзор государственной полиции Второй Речи Посполитой за общественно-политической жизнью украинцев Восточной Галиции в межвоенный период	117
ALEKSANDER TSIMBAL, Między polską państwowością, rosyjską tradycją i białoruską ludnością: Kościół prawosławny na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej	139
IGOR KIM, Związek Nauczycielstwa Polskiego i nauczycielstwo województwa lubelskiego w wyborach parlamentarnych 1938 roku w świetle archiwaliów	167

Miscellanea

WASILIJ IWANOW, Waclaw Sieroszewski o eposie Jakutów	185
ALEKSANDR ILJIN, Актёр Влодзимеж Выгановский и „Кружок польской молодёжи” в Бресте	193
OLGA MERCZUK, Эмиграция населения из северо-восточных воеводств Польши в Соединенные Штаты Америки в 1921–1939 гг.	201
STANISLAW RAKUSA-SUSZCZEWSKI, Z życia kresowej rodziny	211
MAŁGORZATA CWENK, O <i>Listach z Syberii Adolfa Januskiewicza do narzeczonej Stefanii Ginowskiej</i> — polemicznie	227
MAŁGORZATA RUCHNIEWICZ, Wspomnienia sybiraków. Bibliografia komentowana zbiorów Archiwum Naukowego przy Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu (część XI, ostatnia)	235

Recenzje

ANNA ENGELKING, <i>Kolchoźnicy. Antropologiczne studium tożsamości wsi białoruskiej przełomu XX i XXI wieku</i> (Małgorzata Ruchniewicz)	291
MAREK A. KOPROWSKI, <i>Na gruzach Marchlewszczyzny. Skazani za polskość</i> (Małgorzata Dziura)	301

ANDRZEJ WAWRYNIUK, <i>Gmina Horodło. Powiat hrubieszowski. Historia, geografia, gospodarka, polityka</i> (Małgorzata Dziura)	304
EWA ROGALEWSKA, <i>Getto białostockie. Doświadczenie Zagłady — świadectwa literatury i życia</i> (Ewa Banasiewicz-Ossowska)	306

Kronika

O trudnych relacjach polsko-rosyjskich. Seminarium na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach (Artiom Czernyszew)	313
Konferencja naukowa <i>Konserwatywizm i partycypacja obywatelska w społeczno-politycznym życiu Europy Środkowo-Wschodniej</i> , Łuck–Kijów–Żytomierz 22–27 listopada 2014 (Ewa Kowalska)	315
II Konferencja Naukowa <i>Polska–Białoruś. Wspólne dziedzictwo historyczne 2.0</i> , Poznań 4 grudnia 2014 (Piotr Cichoracki)	316
Konferencja <i>Polacy na Syberii w historii i kulturze</i> , Szuszeńskoje w Kraju Krasnojarskim 27–28 sierpnia 2014 (Artiom Czernyszew)	317
Międzynarodowa konferencja <i>Wrzesień 1939 r. w tradycji historycznej i ustnej historii</i> , Mińsk 26–27 września 2014 (Piotr Cichoracki)	321
Sprawozdanie z III interdyscyplinarnej konferencji naukowej <i>Kresy Wschodnie Rzeczypospolitej — ludzie stamtąd</i> , Wrocław 5–6 grudnia 2014 (Rafał Leszczyński)	322
Laureaci nagrody „Przeglądu Wschodniego” 1993–2013 (oprac. Piotr Cichoracki)	325

ALEKSANDR ILJIN
Poleski Uniwersytet Państwowy, Pińsk (Białoruś)

Актёр Влодзимеж Выгановский и «Кружок польской молодёжи» в Бресте

Польское национальное движение в Брест-Литовске в годы немецкой оккупации (1915–1919) не исследовано. Поэтому было большой удачей для автора статьи найти в Государственном архиве Брестской области (ГАБО) толстое личное дело¹ Влодзимежа Выгановского (1900–1973), одного из активнейших участников тогдашнего польского движения в Бресте.

Влодзимеж Выгановский родился 30 мая 1900 года в селе Озяты Кобринского уезда Гродненской губернии. Его отцом был Константин Выгановский, а матерью — Пелагея из Савицких. Именем Королевские (Большие) Озяты, находившимся рядом с селом, владели богатые помещики-дворяне Богумил, Казимир, Генрик и Юлиан Выгановские. Вероятно, что Константин Выгановский был их дальним родственником и работал управляющим этим имением, так как в личном деле его сына читаем, что тот — не дворянин, а мещанин.

Влодзимеж Выгановский учился в 1-м Брестском высшем начальном училище. Вероятно, что перед Первой мировой войной семья Выгановских жила в Брест-Литовске, а когда летом 1915 года немецкие войска прорвали фронт, то семейство Выгановских эвакуировались в Екатеринославскую губернию, где поселились в промышленном городке Каменское (ныне Днепродзержинск, Украина), вероятно, в посёлке при железнодорожной станции Запорожье-Каменское (сейчас станция Баглей). В 1889 году в селе Каменское, лежавшем на правом берегу реки Днепр, начал работать Днепровский металлургический завод (в 1914 г. 8000 рабочих), который построили польские, бельгийские и французские акционеры. Директором завода был талантливый польский инженер Игнаций Ясюкович (1847–1914), который привлёк к работе на заводе

¹ ГАБО, ф. 1, о. 11, д. 340.

много поляков (в середине 90-х гг. XX в. в городе проживало 1500 польских семей). По инициативе Игнация Ясюковича, в городе был построен в стиле неоготики величественный Николаевский костёл. В 1907 году на личные средства Игнация Ясюковича было построено здание мужской гимназии. Отметим, что его сын Станислав Ясюкович (1882–1946) — известный польский политик, депутат Сейма.

В Украине Владзимеж Выгановский поступил учиться в Каменскую мужскую гимназию, директором которой был известный русский педагог и историк литературы Сергей Алексеевич Золотарёв (1872–1941), в будущем профессор Ленинградского университета. О дальнейшем жизненном пути Владзимежа Выгановского читаем в его автобиографии².

Curriculum vitae

Do roku 1915 uczyłem się w domu pod kierownictwem 2 nauczycieli: Polaka i Rosjanina, nie uczęszczając do żadnych ze szkół rosyjskich. Dopiero w r. 1915, już na wygnaniu, wstąpiłem do gimnazjum filologicznego rosyjskiego w Zaporozże-Kameńskoje, gub. Ekaterynosławskiej, gdzie kontynowałem naukę w przeciągu trzech lat w języku rosyjskim. Jednocześnie uczyłem się jako przedmiotów obowiązkowych dla Polaków: literatury polskiej, religii i historii. W przeciągu całego czasu mojej obecności należałem do najpilniejszych uczniów. W końcu r. 1918 musiałem przerwać kształcenie się, nie ukończywszy 7-mej klasy, otrzymałem świadectwo z 6-ciu klas gimnazji i wróciłem do Brześcia.

Zostałem w Brześciu władu niemiecku i ukraińsku, a ponieważ narazi w mieście żadnych zakładów uczbowych nie było, korzystając z posiadania języka ukraińskiego, przyjąłem obowiązek ekspedytora w redakcji miejscowej ukraińskiej gazety „Wistnyk”. Po kilku tygodniach zostałem zaproszony przez kierownika i założyciela gimnazjum polskiego w Brześciu Ks. F. Szczerbickiego do wykładania łaciny w III-ciej klasie gimnazjum. Propozycję przyjąłem pozostając jednakże na dawnym stanowisku w redakcji.

W tym czasie Ks. Szczerbicki zbierał młodzież polską w Brześciu chcąc wytworzyć jawno opozycję przeciwko ukrainizacji na Podlasiu. Zorganizowało się „Koło Młodzieży”, które pierwsze w Brześciu zaczęło budzić ducha polskiego wśród zruszczonych Polaków i otwarcie protestować przeciwko represjom ukraińskim. Byłem członkiem tego koła. Pewnego razu urządziliśmy wieczór patriotyczny dla biednych dzieci w gimnazjum polskim. W dniu następnym za branie udziału w tym wieczorze zostałem zwolniony z posady w redakcji. Następnie wzięto mnie pod dozór policji, jako nieprawego politycznie. Przed zajęciem Brześcia przez wojska polskie wstąpiłem do 22 p. piechoty, jako łącznik i kurjer. Po zdobyciu Brześcia otrzymałem posadę sekretarza II okr. policji Miejskiej. Na tem stanowisku zostawałem aż do 14 czerwca r.b. Tegoż dnia otrzymałem posadę w Wydziału policyjnym jako zarządca powiatu Brzeńskiego

29/ VIII – 19 r.

Wł. Wyganowski

² ГАБО, ф. 1, о. 11, д. 340, к. 78 (в польских цитатах сохранено оригинальное правописание).

Интересно, что в Каменской мужской гимназии ученики-поляки обязательно изучали польский язык, литературу, историю и католическую религию. В другой автобиографии Влодзимеж Выгановский писал, что тогда в Каменском он принимал активное участие в организации вечерних польских курсов, на которых сам преподавал математику и латинский язык. Тогда же юноша увлёкся театром: учился в студии при екатеринославском театре и там начал играть в русских театральных, вполне возможно, и — в польских любительских.

Польская культурная жизнь в Каменском до Октябрьской революции и сразу после неё требует серьёзного изучения. Отметим, что во время эвакуации (1915–1918 гг.) вышеупомянутый ксёндз-патриот Фабиан Щербицкий жил в Екатеринославе (ныне Днепрпетровск), в тридцати километрах от которого находится город Каменское (Днепродзержинск). вполне вероятно, что ксёндз активно участвовал в национальной-культурной и религиозной жизни каменских поляков.

В октябре 1918 года Влодзимеж Выгановский вернулся в Брест, который тогда входил в состав Холмской губернии Украинской Державы во главе с монархом, гетманом Павлом Скоропадским, хотя фактическая власть в государстве принадлежала немецкому военному командованию. В приведённой выше автобиографии содержится неизвестная информация о том периоде: о создании в 1918 году в Бресте ксёндзом Фабианом Щербицким конспиративной патриотической молодёжной организации — «Кружок польской молодёжи».

В эвакуации умер отец Влодзимежа Выгановского, на плечи юноши легла забота о многочисленном семействе. В Бресте он работал в редакции украинской официальной газеты «Вісник Холмського губерніального староства», вокруг которой сосредоточилась местная украинская элита, поэтому он был в курсе всех намерений и действий местных властей, и фактически являлся ценным польским агентом.

А вот, что писал о тогдашней конспиративной деятельности в Бресте ксёндза Фабиана Щербицкого местный помещик Теодор Толлочко:

Zorientowawszy się w ten sposób w sytuacji ogólnej w Warszawie, poczęliśmy na miejscu pomaleńku i konspiracyjnie organizować się i pod wielkim sekretem przed żandarmami pruskimi i milicjantem ukraińskim. A była nas garstka: kilka mieszczan, paru ziemian, rzemieślników i kolejarzy — wszyscy w najlepszej harmonji, zjednoczeni przez pełnego zapału i wiary w lepszą przyszłość — księdza Szczerbickiego — kładliśmy podwaliny pod przyszłą społeczną i państwową pracę polską na Polesiu. Do czynniejszych członków tej organizacji należeli z Brzeźcia pp. Lachowski, Michałowski, Górski, Wiszniewski, Piotrowski, Poznański, Skok, Porowski, Zdański z Szumina, p. Romerowa z Wistyc, Kuczewski z Krzyczewa i niżej podpisany. Cicho, jak myszy pod miotłą, zmieniając codzień lokal, utworzyliśmy w połowie września 1918 r. z tych osób Komitet Obywatelski, który w połowie października wysłał do Rady Regencyjnej odezwę, a później do arcybiskupa Kakowskiego delegację w spra-

wie zwrotu zabranego przez Niemców i oddanego Ukraińcom kościoła Brzeskiego, w którym już ksiądz unicki odprawiał msze unickie, pomimo zupełnej nieobecności wiernych tego wyznania. Dzięki pomocy jednak niemieckiego kapelana wojskowego udało się nam 14 listopada kościół odebrać. Na początku listopada założyliśmy pierwszą oczywiście również tajną szkołę polską³.

Из воспоминаний Теодора Толлочко следует, что ксёндз Фабиан Щербицкий тогда в Бресте организовал и руководил ещё одной польской тайной организацией — Комитетом Обывательским. А Выгановский несколько преувеличивал в своих воспоминаниях: в Бресте тогда открыли не польскую гимназию, а тайную школу.

Более подробно о деятельности Владзимежа Выгановского в молодёжной подпольной организации говорится в следующих документах⁴:

Z.H.P.

Inspektor Okręgowy
Polesko-Podlaski

Odpis

Zaświadczenie

Inspektorat Harcerski zaświadcza, że Wyganowski Włodzimierz należał do zastępu prowadzącego pracę konspiracyjną przeciw Niemcom i Ukraińcom i brał udział w rozbrajaniu i wypędzeniu Niemców z Brześcia w 1919 r.

Niniejsze zaświadczenie wydaje się w celu otrzymania krzyża pamiątkowego.

Brześć n/B
8.II.21

ks. F. Szczerbicki
komendant Okręgu

Владзимеж Выгановский стремился сделать карьеру, используя при этом такой весомый аргумент, как участие в борьбе за независимость Польши. И через 17 лет снова просит Фабиана Щербицкого, чтобы тот подтвердил его участие в «Кружке польской молодёжи»⁵:

Koło Przyjaciół Harcerstwa
w Pińsku
Nr. 46

Zaświadczenie

Prezes Koła Przyjaciół Harcerstwa w Pińsku niniejszym zaświadcza, że Włodek Wyganowski brał bardzo czynny udział w pracy tajnej podczas okupacji ukraińsko-niemieckiej w Brześciu w roku 1918 do 1919. Praca jego polegała na dostarczaniu wiadomości o dążeniach Ukraińców, na kolportowaniu ulotek i proklamacji, zdobyciu apteki wojskowej, rozbrajaniu Niemców, pierwszym żołnierzem w oddziale wojskowym przy wejściu naszych wojsk [tak w tekście — A.I.].

Pińsk, 5.I.1938 r.

Przewodniczący

Ks. Kan. F. Szczerbicki

Стоит подробно остановиться на жизни и деятельности польского патриота, ксёндза Фабиана Щербицкого. Он родился 25 мая 1888 года

³ Tołhoczko T., *Martylogja wojenna ziemiaństwa kresowego*, „Polesie Ilustrowane”, Brześć n/B 1923, s. 96.

⁴ ГАБО, ф. 1, о. 11, д. 340, к. 47.

⁵ ГАБО, ф. 1, о. 11, д. 340, к. 119.

в Пинске (по другим данным в Вильно). В 1911 году окончил Виленскую духовную католическую семинарию. Интересно его следующее письмо⁶ министру Украинской Державы, известному философу Василию Зеньковскому (1881–1962):

Господину Министру иностранных исповеданий
викарного-администратора
Брест-Литовского Костёла
ксёндза Фабиана Щербицкого

Прошение

Имею честь всепочтительнейше просить Вас Господин Министр сделать соответствующее распоряжение по следующему делу.

С 1911 году я в г. Бресте занимал должность викарного местного Римско-католического костела. В 1915 году вместе со всеми прихожанами был эвакуирован из Бреста. Все это время, находясь в г. Екатеринославе, выполняя должность законоучителя местных государственных гимназий. Когда же появилась возможность явиться в своей духовной власти, исполняя право каноническое, я отправился в г. Вильно к своему Управляющему Епархией. Получив приказ ехать обратно в Брест, и получив на это разрешение местной Немецкой власти, я отправился к месту назначения. Здесь я нашёл костёл занятым ксёндзом униатским, который не имеет права [ни] пустить меня в костёл для выполнения обязанностей, в котором я служил четыре года и имею назначения Управляющего Епархией.

До войны прихожан было более 10 000, теперь уже в городе около тысячи.

В виду недовольства прихожан и очень большой ферманизацией привезенной, покорнейше прошу по возможности быстрее ответить.

Брест-Лит.
20.IX.1918 г.

Кс. Ф. Щербицкий

Дело в том, что 12 августа 1915 года русские войска, отступая из Брест-Литовска, почти полностью его сожгли. В конце апреля 1918 года вместе с украинской администрацией в разрушенный Брест приехал греко-католический священник Михаил Кит, который мечтал вернуть в унию бывших греко-католиков Хелмщины. С этой целью стал издавать в Бресте украинскую газету «Мир». Отец Михаил начал богослужения в пустующем римско-католическом костёле. Позднее под давлением немецких военных и украинских властей греко-католический священник вынужден был передать костёл ксёндзу Щербицкому.

Отец Фабиан понимал, что создание сильного Польского государства невозможно без действенного патриотического воспитания молодёжи, особенно на Кресах Восточных. Поэтому всю свою жизнь он посвятил

⁶ Центральный государственный архив высших органов власти и управления Украины, ф. 1074, о.1, д. 477, к. 1.

работе с молодёжью, стал в Польше одним из главных деятелей харцерского движения.

Профессор Роман Дзвонковский⁷ пишет про ксёндза Щербицкого:

W 1918 r. powrócił do Brześćcia i kontynuował pracę z młodzieżą, najpierw w Brześciu, gdzie od 1919 r. był prefektem Gimnazjum im. R. Traugutta, a następnie w Pińsku. W latach 30. był tam rektorem kościoła p.w. św. Karola Boromeusza, prefektem w gimnazjum państwowym, sędzią synodalnym i moderatorem Sodalicii Mariańskich. Jednocześnie był bardzo czynnym instruktorem ZHR na Polesiu oraz w Kwaterze Głównej ZHR w Warszawie. W 1939 r. został mianowany proboszczem katedry w Pińsku. Po zajęciu Pińska przez Armię Czerwoną pozostał na stanowisku. Pod koniec 1939 r. przebywał w areszcie domowym. W styczniu 1940 r. został aresztowany w Pińsku razem z grupą kilkudziesięciu innych osób „jako członek partii OZON i członek kontrrewolucyjnej partii nauczycieli”. Był więziony w Brześciu. W piśmie Ambasady RP w Moskwie z dn. 22 grudnia 1941 r. do Ludowego Komisarjatu Spraw Zagranicznych ZSRS został wymieniony jako wywieziony z Brześćcia w nie wiadomym kierunku. Zginął bez wieści. Podawano czasem informacje, że został rozstrzelany w Charkowie lub Katyniu, ale brak na to dowodów.

По другим источникам, ксёндз Фабиан Щербицкий умер в вагоне поезда, когда его вывозили в Россию.

Возвратимся к биографии Влодзимежа Выгановского. В 1920 году он пошел добровольцем в Войско Польское. После службы вернулся в Брест, где служил секретарём в 3-м районе Брестского уезда. Однако его карьере мешало отсутствие среднего и высшего образования. Поэтому молодой чиновник в 1924 году сдал экзамен на получение аттестата об окончании гимназии, а в следующем году поступил на философский факультет Варшавского университета.

28 декабря 1925 года Влодзимеж Выгановский женился на Зофье Домбровской (1902–?), дочке Францишка и Францишки из дома Мухович. Зофья была родом из Варшавы, а в Бресте работала секретарём-машинисткой. Супруги имели двух детей: сына Влодзимежа, родившегося 27 августа 1926 г. в Бресте, и дочь Терезу-Эву, родившуюся 6 мая 1935 г. в Бресте.

Обременённый семьей Влодзимеж Выгановский проучился всего три семестра в университете и покинул его. Однако большой карьеры он не сделал, дослужившись всего до должности секретаря воеводского земского правления.

Однако любовь к театру не оставляла Влодзимежа Выгановского. На польском театральном сайте⁸ читаем:

[...] mieszkał w Brześciu nad Bugiem i do wybuchu II wojny świat. współpracował z amat. T. Żołnierza; napisał wtedy z M. Rakówną obrazek scen. „Zdrowie — to skarb”. Okres okupacji niem. spędził w Warszawie, później w Kielcach. Tam, po wycofaniu się Niemców za-

⁷ R. Dzwonkowski, *Ks. Fabian Szczerbicki*, „Echa Polesia” 2006, nr 4, s. 21.

⁸ www.e-teatr.pl/pl/osoby/18182.html (10.01.2014).

czął, wraz z P. Owerłą, organizować T. Woj. Kieleckiego, który rozpoczął działalność 8 IV 1945. W teatrze tym (od 1946 pn. T. im. Żeromskiego) występował do września 1949, pracując równocześnie jako dziennikarz. Od jesieni 1949, do przejścia na emeryturę w 1966, był zaangażowany w T. im. Mickiewicza w Częstochowie, później zaś niemal do końca życia grał tam dorywczo. Współpracował też aktywnie z zespołami amatorskimi. Był działaczem partyjnym, wieloletnim sekretarzem PZPR-u przy teatrze. Grał takie role, jak: Egeusz (*Sen nocy letniej*), Peters (*Niemcy*), Rejent (*Zemsta*), Zwoncow (*Jegor Bułyczow i inni*), Radostowiec (*Uciekła mi przepióreczka*), Merriman (*Brat marnotrawny*).

Aktor Włodzimierz Wyganowski i „Koło Polskiej Młodzieży” w Brześciu

Streszczenie

Artykuł nawiązuje do dziejów polskiego ruchu narodowego w Brześciu Litewskim w okresie okupacji niemieckiej miasta (1915–1919). Autor przedstawia fragment biografii Włodzimierza Wyganowskiego (1900–1973) — członka młodzieżowej organizacji konspiracyjnej „Koło Młodzieży Polskiej”, działającej w Brześciu Litewskim. Organizację stworzył i kierował nią ksiądz — patriota Fabian Szczerbicki — wybitny działacz ruchu harcerskiego w II RP.

Przetłumaczył Jerzy Rossienik

The actor Włodzimierz Wyganowski and the Polish Youth Club in Brest

Summary

The author of the article explores the history of the Polish national movement in Brest-Litovsk during the German occupation of the city (1915–1919) by examining a fragment of the biography of Włodzimierz Wyganowski (1900–1973), member of a clandestine youth organisation, Polish Youth Club, active in Brest-Litovsk. The organisation was founded and led by a patriotic priest, Fr. Fabian Szczerbicki, a distinguished member of the scouting movement in the Second Polish Republic.

Translated by Anna Kijak